

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПРАВОВИХ НАУК УКРАЇНИ

НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ІНСТИТУТ
ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ

61002, м. Харків, вул. Чернишевська, 80

тел.: (057) 700-06-64

e-mail: ndipzir@gmail.com

сайт: ndipzir.org.ua

ВИХ. № 144 від 24. грудня 2024р.

Народному депутату Верховної Ради
України, Голові Комітету з питань
соціальної політики та захисту прав
ветеранів

Галині ТРЕТЬЯКОВІЙ

Щодо законодавчих пропозицій

Шановна Галино Миколаївно!

Направляємо Вам проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України для покращення доступу ветеранів війни та інших осіб до освіти, працевлаштування та заохочення економічної активності таких осіб», розроблений в межах фундаментальної теми НДІ правового забезпечення інноваційного розвитку НАПрН України «Правове забезпечення права на професійну адаптацію і підприємницьку діяльність ветеранів війни».

Просимо Вас ознайомитися, підтримати законопроект для подальшого його реєстрації та розгляду у Верховній Раді України, за необхідності призначити дату обговорення.

Авторський колектив: Керівник - к.ю.н., старший дослідник, завідувач наукового відділу Кохан В.П.; доцент, кандидат юридичних наук Глібко С.Г.; доктор юридичних наук, професор, провідний науковий співробітник

Шаповалова О.В.; к.ю.н., старший науковий співробітник Стріжкова А.В.;
молодший науковий співробітник Мамаєв І.О.

Додатки:

1. Проект Закону України Про внесення змін до деяких законодавчих актів України для покращення доступу ветеранів війни та інших осіб до освіти, працевлаштування та заохочення економічної активності таких осіб» на 4 арк.

2. Пояснювальна записка до проекту Закону України Про внесення змін до деяких законодавчих актів України для покращення доступу ветеранів війни та інших осіб до освіти, працевлаштування та заохочення економічної активності таких осіб» на 5 арк.

3. Порівняльна таблиця до проекту Закону України Про внесення змін до деяких законодавчих актів України для покращення доступу ветеранів війни та інших осіб до освіти, працевлаштування та заохочення економічної активності таких осіб» на 5 арк.

З повагою,

Директор Науково-дослідного
інституту правового забезпечення
інноваційного розвитку НАПрН України

Сергій ГЛІБКО

вноситься Науково-дослідним інститутом
правового забезпечення інноваційного розвитку
Національної академії правових наук України

ЗАКОН УКРАЇНИ

**«Про внесення змін до деяких законодавчих актів України для
покращення доступу ветеранів війни та інших осіб до освіти,
працевлаштування та заохочення економічної активності таких осіб»**

Верховна Рада України **п о с т а н о в л я є**:

I. Внести зміни до таких законодавчих актів:

У Законі України «Про зайнятість населення» (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2013, № 24, стор. 1284, ст. 243) від 05 липня 2012 року № 5067-VI:

Частину 1 статті 8 викласти у наступній редакції:

«1. Кожен має право на професійне навчання, яке реалізується шляхом первинної професійної підготовки, перепідготовки, спеціалізації і підвищення кваліфікації, стажування у закладах професійної (професійно-технічної), фахової передвищої, вищої освіти та закладах післядипломної освіти, інших установах територіальних органів центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері зайнятості населення та трудової міграції, безпосередньо на робочих місцях на виробництві чи у сфері послуг з метою здобуття особою відповідної кваліфікації або приведення її рівня у відповідність із вимогами сучасного виробництва та сфери послуг.»

Пункт 8) частини 1 статті 14 замість «учасники бойових дій, зазначені у пунктах 19-21 частини першої статті 6 Закону України "Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту" замінити словосполученням:

«особи, яким надано статусу ветерана війни відповідно до положень статті 6 Закону України "Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту", або другий із подружжя, або діти такої особи, якщо вона не спроможна самостійно скористатися своїми правами;»

Пункт 1) частини 1 статті 30 після слів «пенсійного віку» доповнити реченням наступного змісту:

«Вимога щодо стажу не поширюється на осіб, які були працевлаштовані та здійснювали трудову діяльність на тимчасово окупованих територіях України, за умови обґрунтованого доведення неможливості підтвердити наявність страхового стажу;»

Частину 1 статті 30 доповнити пунктом 3¹) наступного змісту:

«3¹) особи, які мають статус ветерана війни відповідно до Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту», до досягнення ними встановленого статтею 26 Закону України "Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування" пенсійного віку та за умови звернення протягом трьох років з дня отримання статусу ветерана війни;»

Частину 1 статті 30 доповнити пунктом 3²) наступного змісту:

«3²) другий із подружжя або діти осіб, які мають статус ветерана війни відповідно до Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту», у разі, якщо такі особи не спроможні самостійно скористуватися своїм правом;».

2. У Законі України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1993, № 45, ст. 425) від 22 жовтня 1993 року № 3551-XII:

Частину 1 статті 12 доповнити пунктом 18¹) наступного змісту:

«18¹) пільгова орендна плата на перші три роки ведення господарської діяльності в розмірах, встановлених місцевими органами влади, але не менше мінімальної орендної плати у розмірі земельного податку відповідно до податкового законодавства;»

Пункт 22 частини 1 статті 12 викласти у наступній редакції:

«учасникам бойових дій, а у випадку, якщо вони не можуть скористатися цими пільгами, то другому з подружжя або дітям учасників бойових дій надається переважне право на вступ до закладів вищої, фахової передвищої освіти, право на позаконкурсний вступ до закладів професійної (професійно-технічної) освіти і на курси для одержання/зміни відповідних професій/спеціальностей, право на щорічне безкоштовне підвищення кваліфікації в установах територіальних органів центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері зайнятості населення та трудової міграції.»

3. У Законі України «Про вищу освіту» (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2014, № 37 – 38, стор. 2716, ст. 2004) від 01 липня 2014 року № 1556-VII:

Частину 2 статті 32 доповнити пунктом 24⁴⁾ наступного змісту:

«24⁴⁾ звертатися до Міністерства освіти і науки України із клопотанням оцінити навчально-наукову базу закладу вищої освіти для здійснення навчання осіб, які мають право на одноразове отримання ваучера за Законом України «Про зайнятість населення», на підставі ваучеру за спеціальністю або професією, які не входять до Переліку професій, спеціальностей, для навчання за якими може бути виданий ваучер»;

II. Прикінцеві та перехідні положення.

1. Цей закон набирає чинності з дня, наступного за днем його опублікування.

2. Кабінету Міністрів України, Офісу Президента України у двомісячний строк із дня набрання чинності цим Законом:

- 1) привести свої нормативно-правові акти у відповідність із цим Законом;
- 2) забезпечити прийняття нормативно-правових актів, необхідних для реалізації положень цього Закону;

3) забезпечити приведення міністерствами, іншими центральними органами виконавчої влади їх нормативно-правових актів у відповідність із цим Законом.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

до проєкту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України для покращення доступу ветеранів війни та інших осіб до освіти, працевлаштування та заохочення економічної активності таких осіб»

1. Мета

Метою прийняття акта є покращити доступ внутрішньо переміщених осіб, ветеранів війни та інших осіб, які мають право на одноразове отримання ваучера на навчання за Законом України «Про зайнятість населення», до вищої освіти та підвищити їх конкурентоспроможність у сфері праці, заохотити започаткування власної справи ветеранами війни, підтримавши їх перші три роки.

2. Обґрунтування необхідності прийняття акту

У зв'язку із триваючою з 2014 року російською агресією відбулася масштабна міграція населення та юридичних установ з тимчасово окупованих територій в інші регіони України. Внутрішньо переміщені особи стикаються з перешкодами при підтвердженні наявності тих чи інших юридичних фактів, зокрема, і страхового стажу, через те, що документальні архіви підприємств, установ, організацій, розташованих на тимчасово окупованих територіях, були втрачені або пошкоджені. Наявні у чинному законодавстві процедури підтвердження періодів роботи на тимчасово окупованій території також не завжди спроможні розв'язати цю проблему, що призводить до неможливості особі підтвердити наявність страхового стажу як юридичного факту. Відповідно переміщені особи фактично позбавлені права отримати ваучер на навчання, як це передбачено ст. 30 Закону України «Про зайнятість населення».

Нині за законом України «Про зайнятість населення» право на одноразове отримання ваучера на навчання мають учасники бойових дій, однак, вважаємо, що поширення права на одноразове отримання ваучера на навчання на усіх ветеранів війни, а не лише учасників бойових дій сприятиме державній підтримці

цієї уразливої групи населення у сфері працевлаштування і реалізації ними фундаментального трудового права – права на працю.

Російська агресія вплинула на стан вищої освіти в Україні в частині кількості здобувачів освіти. Зменшення кількості потенційних вступників до вишів (випускників шкіл та ін.) у зв'язку з їх переміщенням за кордон внаслідок воєнної агресії РФ має наслідком значний недобір закладами вищої освіти здобувачів вищої освіти. Значно покращують ситуацію державні програми ваучеризації та/або лояльності до певних категорій абітурієнтів, зокрема військовослужбовців та ветеранів війни.

Однак, нині ветерани війни та інші особи, які мають право на навчання за ваучером за Законом України «Про зайнятість населення», можуть використати ваучер на навчання лише за тими професіями або спеціальностями, які визначені у Переліку професій, спеціальностей, для навчання за якими може бути виданий ваучер, затвердженим наказом Міністерства розвитку економіки України від 11.04.2023 р. № 2040. Згаданий Перелік є не виправдано вузьким, він не охоплює собою затребувані в суспільстві професії і спеціальності. Має сенс іти назустріч і закладам вищої освіти, і потенційним здобувачам освіти (зокрема, ветеранам війни) у випадку, коли певна спеціальність або професія виявляється популярною та затребуваною, про що свідчить подання багатьох заявок на вступ до закладу вищої освіти, і передбачити процедуру розширення Переліку професій, спеціальностей, для навчання за якими може бути виданий ваучер.

3. Основні положення проєкту акта

Проєктом акта передбачається:

- закріпити у п. 1 ч. 1 ст. 30 Закону України «Про зайнятість населення» положення, що вимога щодо страхового стажу не поширюється на осіб, які були працевлаштовані і здійснювали трудову діяльність на тимчасово окупованих територіях, за умови доведення обґрунтованої неможливості підтвердити наявність страхового стажу. Це положення означає, що у разі, якщо особа не може підтвердити періоди роботи на підприємствах, які розташовані на

тимчасово окупованій території, у відповідності до процедури підтвердження періодів роботи, встановленої Порядком підтвердження періодів роботи, що зараховуються до стажу для призначення пенсії, затвердженим постановою Правління Пенсійного фонду України від 10 листопада 2006 року № 18-1, застосовується презумпція доведення особою наявності відповідного страхового стажу;

- надати право одноразово отримати ваучер на навчання не лише учасникам бойових дій, а усім особам, які мають статус ветерана війни у відповідності до Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту», а у разі, якщо такі особи будуть неспроможні ним скористатися – їхнім дітям або другому з подружжя, оскільки тягар забезпечення родини в цьому випадку ляже на їхні плечі;

- передбачити можливість розширення переліку професій та спеціальностей, для навчання за якими може бути виданий ваучер, шляхом встановлення відповідної процедури звернення закладів вищої освіти до Міністерства освіти і науки України. Заклад вищої освіти за фактом подання заяв від ветеранів війни або інших осіб, які мають право на одноразове отримання ваучера за Законом України «Про зайнятість населення», звертається до Міністерства освіти і науки України з клопотанням оцінити навчально-наукову базу закладу вищої освіти для здійснення навчання на підставі ваучеру за спеціальністю або професією, які не входять до Переліку професій, спеціальностей, для навчання за якими може бути виданий ваучер, затвердженим наказом Міністерства розвитку економіки України від 11.04.2023 р. № 2040. Міністерство освіти і науки України здійснює оцінку науково-навчальної бази вищого закладу освіти і подає клопотання до Міністерства економіки України про надання права закладу вищої освіти на навчання на підставі ваучеру за спеціальністю або професією, які не входять у Перелік професій, спеціальностей, для навчання за якими може бути виданий ваучер, затвердженим наказом Міністерства розвитку економіки України від 11.04.2023 р. № 2040.

Для реалізації норм Проекту необхідні зміни до низки підзаконних нормативно-правових актів:

Наказу Міністерства розвитку економіки України «Про затвердження Переліку професій, спеціальностей, для навчання за якими може бути виданий ваучер» від 11 квітня 2023 р. № 2040 (щодо розширення Переліку професій, спеціальностей, для навчання за якими може бути виданий ваучер, за клопотанням Міністерства освіти і науки України на підставі звернення закладу вищої освіти про необхідність розширення переліку на період вступної кампанії одного навчального року);

Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про Міністерство освіти і науки України» від 16 жовтня 2014 р. № 630 (щодо надання повноважень в частині здійснення оцінки науково-навчальної бази закладу вищої освіти за його зверненням і подання клопотання до Міністерства економіки України про надання права закладу вищої освіти на навчання осіб, які мають право на одноразове отримання ваучера за Законом України «Про зайнятість населення», на підставі ваучеру за спеціальністю або професією, які не входять до Переліку професій, спеціальностей, для навчання за якими може бути виданий ваучер»).

4. Правові аспекти

У цій сфері правового регулювання діють Конституція України, закони України «Про зайнятість населення», «Про вищу освіту», «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту», наказ Міністерства розвитку економіки України «Про затвердження Переліку професій, спеціальностей, для навчання за якими може бути виданий ваучер.

5. Фінансово-економічне обґрунтування

Реалізація акта не потребуватиме додаткових видатків з державного бюджету після припинення або скасування дії воєнного стану в Україні.

6. Прогноз соціально-економічних та інших наслідків прийняття проекту

Прийняття законопроекту матиме позитивні соціально-економічні наслідки у сфері вищої освіти та сфері праці, оскільки сприятиме реалізації громадянами України – ветеранами війни, внутрішньо переміщеними особами та іншими особами, які мають право на отримання ваучеру на навчання – права на вищу освіту, підвищенню їх конкурентоспроможності, а також сприятиме вирішенню проблеми недобору здобувачів вищої освіти закладами вищої освіти та усуненню дефіциту професійних кадрів на ринку праці.

ПОРІВНЯЛЬНА ТАБЛИЦЯ

до проєкту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України для покращення доступу ветеранів війни та інших осіб до освіти, працевлаштування та заохочення економічної активності таких осіб»

Зміст положення (норми) чинного законодавства	Зміст відповідного положення (норми) проєкту акта
Закон України «Про зайнятість населення» від 05 липня 2012 р. № 5067-VI	
Стаття 8. Право особи на професійне навчання 1. Кожен має право на професійне навчання, яке реалізується шляхом первинної професійної підготовки, перепідготовки, спеціалізації і підвищення кваліфікації, стажування у закладах професійної (професійно-технічної), фахової передвищої, вищої освіти та закладах післядипломної освіти, безпосередньо на робочих місцях на виробництві чи у сфері послуг з метою здобуття особою відповідної кваліфікації або приведення її рівня у відповідність із вимогами сучасного виробництва та сфери послуг.	Стаття 8. Право особи на професійне навчання 1. Кожен має право на професійне навчання, яке реалізується шляхом первинної професійної підготовки, перепідготовки, спеціалізації і підвищення кваліфікації, стажування у закладах професійної (професійно-технічної), фахової передвищої, вищої освіти та закладах післядипломної освіти, інших установах територіальних органів центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері зайнятості населення та трудової міграції , безпосередньо на робочих місцях на виробництві чи у сфері послуг з метою здобуття особою відповідної кваліфікації або приведення її рівня у відповідність із вимогами сучасного виробництва та сфери послуг.
Стаття 14. Категорії громадян, що мають додаткові гарантії у сприянні працевлаштуванню	Стаття 14. Категорії громадян, що мають додаткові гарантії у сприянні працевлаштуванню

1. До категорій громадян, що мають додаткові гарантії у сприянні працевлаштуванню, належать: ... 8) учасники бойових дій, зазначені у пунктах 19-21 частини першої статті 6 Закону України "Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту;	1. До категорій громадян, що мають додаткові гарантії у сприянні працевлаштуванню, належать: ... 8) особи, яким надано статусу ветерана війни відповідно до положень статті 6 Закону України "Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту", або другий із подружжя, або діти такої особи, якщо вона не спроможна самостійно скористатися своїми правами;
Стаття 30. Розширення можливостей для підвищення конкурентоспроможності деяких категорій громадян 1. Право на одноразове отримання ваучера для підтримання конкурентоспроможності шляхом перепідготовки, за робітничою професією, підготовки за спеціальністю для здобуття ступеня магістра на основі ступеня бакалавра або магістра, здобутих за іншою спеціальністю, підготовки на наступному рівні освіти (крім третього (освітньо-наукового/освітньо-творчого) рівня вищої освіти), спеціалізації та підвищення кваліфікації за професіями і спеціальностями мають: 1) особи віком старше 45 років, страховий стаж яких становить не менше 15 років, до досягнення встановленого статтею 26 Закону України "Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування" пенсійного віку;	Стаття 30. Розширення можливостей для підвищення конкурентоспроможності деяких категорій громадян 1. Право на одноразове отримання ваучера для підтримання конкурентоспроможності шляхом перепідготовки, за робітничою професією, підготовки за спеціальністю для здобуття ступеня магістра на основі ступеня бакалавра або магістра, здобутих за іншою спеціальністю, підготовки на наступному рівні освіти (крім третього (освітньо-наукового/освітньо-творчого) рівня вищої освіти), спеціалізації та підвищення кваліфікації за професіями і спеціальностями мають: 1) особи віком старше 45 років, страховий стаж яких становить не менше 15 років, до досягнення встановленого статтею 26 Закону України "Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування" пенсійного віку. Вимога щодо стажу не

... <i>відсутнє</i>	поширюється на осіб, які були працевлаштовані і здійснювали трудову діяльність на тимчасово окупованих територіях України, за умови обґрунтованого доведення неможливості підтвердити наявність страхового стажу; ... 3¹) особи, які мають статус ветерана війни відповідно до Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту», до досягнення ними встановленого статтею 26 Закону України "Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування" пенсійного віку та за умови звернення протягом трьох років з дня отримання статусу ветерана війни; 3²) другий із подружжя або діти осіб, які мають статус ветерана війни відповідно до Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту», у разі, якщо такі особи не спроможні самостійно скористуватися своїм правом; ...
Закон України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» від 22 жовтня 1993 року № 3551-ХІІ	
Стаття 12. Пільги учасникам бойових дій та особам, прирівняним до них	Стаття 12. Пільги учасникам бойових дій та особам, прирівняним до них

Учасникам бойових дій (статті 5, 6) надаються такі пільги: ... <i>відсутнє</i> 22) учасникам бойових дій на території інших держав надається переважне право на вступ до закладів вищої, фахової передвищої освіти, право на позаконкурсний вступ до закладів професійної (професійно-технічної) освіти і на курси для одержання відповідних професій.	Учасникам бойових дій (статті 5, 6) надаються такі пільги: ... 18¹) пільгова орендна плата на перші три роки ведення господарської діяльності в розмірах, встановлених місцевими органами влади, але не менше мінімальної орендної плати у розмірі земельного податку відповідно до податкового законодавства; 22) учасникам бойових дій на території інших держав, а у випадку, якщо вони не можуть скористатися цими пільгами, то другому з подружжя або дітям учасників бойових дій надається переважне право на вступ до закладів вищої, фахової передвищої освіти, право на позаконкурсний вступ до закладів професійної (професійно-технічної) освіти і на курси для одержання/зміни відповідних професій/спеціальностей, право на щорічне безкоштовне підвищення кваліфікації в установах територіальних органів центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері зайнятості населення та трудової міграції.
Закон України «Про вищу освіту» від 1 липня 2014 року № 1556-VII	
Стаття 32. Принципи діяльності, основні права та обов'язки	Стаття 32. Принципи діяльності, основні права та обов'язки

закладу вищої освіти ... 2. Заклади вищої освіти мають рівні права, що становлять зміст їх автономії та самоврядування, у тому числі мають право: ... 24³) самостійно визначати статті та обсяги витрат власних надходжень; <i>відсутнє</i>	закладу вищої освіти ... 2. Заклади вищої освіти мають рівні права, що становлять зміст їх автономії та самоврядування, у тому числі мають право: ... 24³) самостійно визначати статті та обсяги витрат власних надходжень; 24⁴) звертатися до Міністерства освіти і науки України із клопотанням оцінити навчально-наукову базу закладу вищої освіти для здійснення навчання осіб, які мають право на одноразове отримання ваучера за Законом України «Про зайнятість населення», на підставі ваучеру за спеціальністю або професією, які не входять до Переліку професій, спеціальностей, для навчання за якими може бути виданий ваучер»; ...
--	--

КОМІТЕТ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів

вул. М. Грушевського, 5, м. Київ, 01008, www.rada.gov.ua

НДІ ПЗІР НАПрНУ	
Відомий №	16
Від	17 січня 2025
Відповідальна особа	Г.Третьякова (підпис)

Директору Науково-дослідного інституту
правового забезпечення інноваційного
розвитку НАПрН України

ГЛІБКУ С.В.

Шановний Сергію Васильовичу!

У Комітеті Верховної Ради України з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів відповідно до Постанови Верховної Ради України «Про перелік, кількісний склад і предмети відання комітетів Верховної Ради України дев'ятого скликання» від 29.08.2019 № 19-IX в межах визначених повноважень розглянуто розроблений Науково-дослідним інститутом правового забезпечення інноваційного розвитку Національної академії правових наук України проект Закону України про внесення змін до деяких законодавчих актів України для покращення доступу ветеранів війни та інших осіб до освіти, працевлаштування та заохочення економічної активності таких осіб.

Дякуємо за небайдуже ставлення до законотворчого процесу та повідомляємо, що з напрацьованим Інститутом проектом Закону ознайомлено народних депутатів України – членів Комітету, які відповідно до статті 93 Конституції України наділені правом законодавчої ініціативи у Верховній Раді України.

Також інформуємо, що відповідно до пункту 9 частини першої статті 15 Закону України «Про комітети Верховної Ради України», Комітет звернувся до центральних органів виконавчої влади та соціальних партнерів з проханням ознайомитись із зазначеним проектом та надати своє бачення і пропозиції до нього.

Питання щодо внесення у парламент законопроекту, напрацьованого Науково-дослідним інститутом правового забезпечення інноваційного розвитку, буде розглянуто після надходження інформації і пропозицій від центральних органів виконавчої влади та соціальних партнерів.

З повагою

Голова Комітету

Галина ТРЕТЬЯКОВА

І.Синявська, 255-47-48

САС ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ
Підписувач: Третьякова Галина Миколаївна
Сертифікат: 3FAA9288358EC003040000002E093100FFAEDC00
Дійсний до: 13.12.2026 0:00:00

Апарат Верховної Ради України
04-30/17-2025/13256 від 16.01.2025

1784388

